

The
Economist

Εκδόθηκε με την αποκλειστική άδεια
του The Economist από τη:

hazlis & rivás

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟ 2022

Ο
Κ
Ο
Σ
Μ
Ο
Σ
Τ
Ο
2
0
2
2

Μια νέα σελίδα της οικονομίας;

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ Γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΑΝ ΚΑΙ Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ δεν έχει ακόμη υποχωρήσει, η ελληνική οικονομία βρέθηκε στο δεύτερο μισό του προηγούμενου έτους στην κορυφή ενός ιδιαίτερα ισχυρού κύματος ανάκαμψης, εν μέσω μιας γενικής θετικής τάσης στην παγκόσμια οικονομία. Τόσο η ανάκαμψη κατά το 2021 όσο και η προηγούμενη ύφεση είναι από τις ισχυρότερες στην ευρωζώνη, γεγονός που αντανάκλα την ισχυρή συμμετοχή τομέων που επλήγησαν άμεσα από την πανδημία, όπως ο τουρισμός, το λιανικό εμπόριο, η εστίαση και οι μεταφορές. Οι προοπτικές από το τρέχον έτος είναι θετικές, όμως το ύψος της ανάπτυξης και το αν θα έχει χαρακτηριστικά που την καθιστούν μεσοπρόθεσμα βιώσιμη, παραμένουν ανοιχτά ζητήματα.

Την εικόνα συνθέτουν επιμέρους βασικοί παράγοντες και αβεβαιότητες. Ενώ εκφράζεται η ελπίδα ότι η πανδημία θα έχει αμβλυνηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό πριν το καλοκαίρι, νέες εξάρσεις του υγειονομικού προβλήματος δεν μπορούν να αποκλειστούν, ούτε η ανάγκη νέων μέτρων αντιμετώπισης. Ενώ για το 2022 υπάρχει προοπτική περαιτέρω μεγέθυνσης του ΑΕΠ στην περιοχή του 4%, στην περίπτωση νέας εξάρσης του υγειονομικού προβλήματος, που θα επιβραδύνει και την οικονομική ανάκαμψη στο διεθνές περιβάλλον, ή καθυστέρησης και εμποδίων στην ομαλή χρηματοδότηση της οικονομίας, η προοπτική μεγέθυνσης θα περιοριστεί προς το 2,5% ή και χαμηλότερα. Επίσης, βραχυχρόνια και καθώς έχει μεγάλη συμμετοχή στο ΑΕΠ, η δυναμική της κατανάλωσης είναι αυτή που κατά κύριο λόγο καθορίζει την πορεία του. Η τρέχουσα ανάκαμψη στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε μεγάλη αύξηση τόσο της ιδιωτικής όσο και της δημόσιας κατανάλωσης. Αξιοσημείωτη είναι όμως και η συνεχιζόμενη άνοδος στις εξαγωγές αγαθών που καλύπτει μέρος ενός κρίσιμου κενού για την ελληνική οικονομία. Συνολικά, η σταδιακή αλλά σημαντική άνοδος των εξαγωγών και των επενδύσεων στα επόμενα χρόνια πρέπει να είναι ο πυρήνας της ανάπτυξης ώστε να είναι διατηρήσιμη.

Σε κάθε περίπτωση, καθώς η αρχική δυναμική της εξόδου από την πανδημία θα γίνεται ασθενέστερη, η προσοχή πρέπει να στρέφεται στις περισσότερες μεσοπρόθεσμες τάσεις της οικονομίας όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί και πριν την έλευση της πανδημίας και στο εάν αυτές μεταβάλλονται. Η

Η άνοδος των εξαγωγών και των επενδύσεων τα επόμενα χρόνια πρέπει να είναι ο πυρήνας της ανάπτυξης

μακροχρόνια τάση, με τα προ πανδημίας δεδομένα, ήταν για ετήσια μεγέθυνση περίπου 1%. Αυτός ο ρυθμός μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά τα επόμενα λίγα χρόνια από τη θετική συγκυρία και ειδικότερα μέσω της μείωσης της ανεργίας και του επενδυτικού κενού. Ακόμη όμως και να συνυπολογιστεί η θετική επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης και άλλων πόρων, η τελική επίδραση μόνο με χρήση περισσότερου κεφαλαίου και εργασίας θα εξασθενήσει προς ένα 2% ως μέσο όρο της δεκαετίας. Υψηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης στη δεκαετία, άνω του 3% επίσης, θα μπορούν να επιτευχθούν μόνο με αύξηση της παραγωγικότητας και περαιτέρω προσέλκυση παραγωγικών συντελεστών, εξέλιξη που προϋποθέτει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές και τον δημόσιο τομέα. Μια τέτοια πορεία θα είναι αναγκαία για τη σύγκλιση της οικονομίας μας με τον μέσο όρο της ευρωζώνης και για την τοποθέτησή της σε τροχιά που δεν θα επιτρέψει κρίσεις στο ορατό μέλλον.

Παράλληλα, είναι κρίσιμος ο ρόλος της δημοσιονομικής εξισορρόπησης. Η πανδημία και τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπισή της οδήγησαν σε ιδιαίτερα βαθιά δημοσιονομικά ελλείμματα και διευρυνόμενο δανεισμό από το εξωτερικό. Οι πολιτικές στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων ήταν κεντρικός παράγοντας για την άμβλυση της ύφεσης το 2020 και ενίσχυσαν την ανάκαμψη το 2021. Θα πρέπει όμως, αναγκαστικά, να αντιστραφούν προς μηδενικό έλλειμμα τη νέα χρονιά και σε λελογισμένα πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 1% στη συνέχεια. Η δημοσιονομική εξισορρόπηση είναι σύμφυτη με τη συστηματική ανάπτυξη για την ελληνική οικονομία και πρέπει να επιτευχθεί με κατάλληλο μείγμα πολιτικών εσόδων και δαπανών, πρωτίτως για το συμφέρον της χώρας και δευτερευόντως λόγω των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων που θα διαμορφωθούν.

Ένα ακόμη ζήτημα που έρχεται εμφατικά στο προσκήνιο είναι η ισχυρή άνοδος τιμών για ορισμένα αγαθά και η προοπτική πληθωρισμού. Η αντιστροφή του αντιπληθωρισμού προς κάποια επίπεδα πληθωρισμού στην Ευρώπη το επόμενο διάστημα δεν θα αποτελεί έκπληξη και όσο αυτά παραμένουν χαμηλά, μπορεί να είναι ευνοϊκή συνθήκη για την ευκολότερη διαχείριση συσσωρευμένων δημόσιων και ιδιωτικών χρεών, μέσω της μείωσης του πραγματικού τους βάρους, και συνεπώς για την ομαλή μετάβαση της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής προς μια νέα κανονικότητα. Τόσο όμως οι πιέσεις που προκαλούνται λόγω υστέρησης της προσφοράς σε σχέση με τη ζήτηση και της διατάραξης σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού όσο και αυτές στις αγορές ενέργειας, που σχετίζονται και με την ανάγκη μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, δημιουργούν επιπλέον κόστος για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Σχετικά, μέτρα ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης με αύξηση επενδύσεων και νέου παραγωγικού δυναμικού, όπως και έντασης του ανταγωνισμού στις αγορές, μπορούν και πρέπει να παίξουν κρίσιμο ρόλο όσον αφορά τη διαμόρφωση τιμών εγχωρίως. Επιπλέον, ο βαθμός μετάδοσης πληθωρισμού μέσω τιμών θα εξαρτηθεί και από τις πολιτικές των κυβερνήσεων, ενώ είναι κρίσιμο οι αυξήσεις στην περιφέρεια και το κέντρο της ευρωζώνης να μη σηματοδοτούν αποκλίσεις στην ανταγωνιστικότητα.

Συνολικά, κέντρο της προσοχής και καθρέφτης των επιμέρους πολιτικών δεν μπορεί να είναι άλλο από την πορεία των διδυμων ελλειμμάτων. Τόσο το δημοσιονομικό όσο και το εμπορικό εξέφρασαν τη βαθιά δεκαετή κρίση και διορθώθηκαν μέσα από μια ιδιαίτερα επώδυνη οικονομική, πολιτική και κοινωνική διαδικασία, με μείωση εισοδημάτων και ευημερίας. Όσο και αν η απότομη πρόσφατη επιδείνωσή τους λόγω της κρίσης της πανδημίας ήταν αναμενόμενη, η συστηματική διόρθωσή τους στη συνέχεια, αυτήν τη φορά σε ένα πλαίσιο ισχυρής ανάπτυξης και όχι ύφεσης, είναι αναγκαία βάση για μια θετική πορεία της οικονομίας. ●

